

کم‌فروشی از نگاه قرآن و حدیث

پدیدآورندگان:

دکتر فیض اله اکبری دستک

(استاد ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج)

اکبر نصرتی جلیسه

(دانش‌آموخته دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج)

سرشناسه: نصرتی جلیسه، اکبر، ۱۳۵۰ -

عنوان و نام پدیدآور: کم فروشی از نگاه قرآن و حدیث/ پدیدآورندگان اکبر نصرتی جلیسه، فیض اله اکبری دستک.

مشخصات نشر: تهران: اتکا، مرکز تحقیقات و توسعه، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۱۱ ص.: جدول.

شابک: ۲۰۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۰۴-۱۹-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۰۵ - ۱۱۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: تطیف - جنبه های قرآنی

موضوع: تطیف - احادیث

شناسه افزوده: اکبر دستک، فیض الله

شناسه افزوده: مرکز تحقیقات و توسعه

رده بندی کنگره: ۴۴۴ / ۴۴۴ / ۱۳۹۰

رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۹

شماره کتابشناسی ملی: ۱۷۱۴۲

انتشارات مرکز تحقیقات و توسعه سازمان اتکا

عنوان:	کم فروشی از نگاه قرآن و احادیث
پدیدآورندگان:	اکبر نصرتی جلیسه و دکتر فیض اله اکبری دستک
ویراستار فنی و ادبی:	حامد ریاحی
زمان و نوبت چاپ:	بهار (فروردین) ۱۳۹۵
شمارگان:	۲۰۰ نسخه
طراح جلد:	احمد عسگری انارکی
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۸۲۰۴-۱۹-۰
بها:	۱۲۰,۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ این کتاب محفوظ و متعلق به مرکز تحقیقات، توسعه و کیفیت سازمان اتکا است.

هر نوع تکثیر یا نشر تمام یا بخشی از این کتاب منوط به اجازه کتبی سازمان اتکا خواهد بود.

نشانی: تهران، خ امام خمینی (ره)، خ شهید مرادی، ساختمان شهدای مرکزی اتکا، ط ۲

مقدمه..... ۱

فصل اول: مفهوم‌شناسی کم‌فروشی..... ۲

۱-۱- تطفیف (کم‌فروشی)..... ۳

۱-۱-۱- معنای لغوی تطفیف..... ۳

۱-۱-۲- معنای اصطلاحی تطفیف..... ۴

۲-۱- واژگان نظیر و متقارب تطفیف..... ۸

۱-۲-۱- بخش..... ۸

۲-۲-۱- تدلیس..... ۱۲

۳-۱- واژگان متقابل و متضاد تطفیف..... ۱۴

۱-۳-۱- قسط..... ۱۴

۲-۳-۱- عدل..... ۱۷

۳-۳-۱- وفا..... ۱۹

فصل دوم: علل و عوامل کم‌فروشی..... ۲۱

۱-۲- جهل نسبت به عواقب کم‌فروشی..... ۲۲

۲۶	۲-۲- دنیا پرستی.....
۳۲	۳-۲- عدم باور و یا عدم اعتقاد به آخرت.....
۳۶	۴-۲- عدم وجود دستگاه‌های نظارتی و یا کم‌کاری این دستگاه‌ها.....
۳۹	فصل سوم: ابعاد و مصادیق کم‌فروشی.....
۴۰	۱-۳- کم‌فروشی در حوزه اعتقادی.....
۴۲	۲-۳- کم‌فروشی در نظام اقتصادی.....
۴۲	۳-۲-۱- احکام.....
۴۹	۳-۲-۲- کم‌فروشی در بخش کالای مورد دادوستد.....
۵۰	۳-۲-۳- کم‌فروشی در امور شل.....
۵۱	۳-۲-۴- کم‌فروشی در ارائه خدمات.....
۵۳	۳-۳- کم‌فروشی در نظام خانواده و روابط عاطفی.....
۵۴	۳-۳-۱- وظایف زن و شوهر نسبت به یکدیگر.....
۵۷	۳-۳-۲- وظایف والدین و فرزندان نسبت به یکدیگر.....
۶۱	۳-۳-۳- طلاق عاطفی.....
۶۳	۴-۳- کم‌فروشی در نظام سیاسی.....
۶۷	۵-۳- سایر مصادیق کم‌فروشی.....
۷۰	فصل چهارم: پیامدهای کم‌فروشی.....

۷۱	۴-۱- آثار دنیوی و مادی کم‌فروشی
۷۱	۴-۱-۱- آسیب رسیدن به جامعه و بنیادهای اقتصادی جامعه
۷۷	۴-۱-۲- خدشه‌دار شدن اعتماد در جامعه و از بین رفتن سرمایه اجتماعی
۸۱	۴-۱-۳- گسترش فاصله طبقاتی، رواج فقر، فساد و فحشاء
۸۵	۴-۱-۴- رواج ظلم و ستم
۸۶	۴-۲- آسیب‌های معنوی کم‌فروشی
۸۷	۴-۲-۱- دوری از برابری معنوی
۸۹	۴-۲-۲- رواج دنیا پرستی، حرص و آز
۹۳	۴-۲-۳- آخرت‌گریزی و معنویت‌ستیزی
۹۶	۴-۳- آثار شوم اخروی کم‌فروشی
۱۰۱	*نتایج و دستاوردها
۱۰۳	** فهرست موضوعی آیات مبارکه قرآن مجید
۱۰۴	*** فهرست منابع و مآخذ

مقدمه

موضوع کم‌فروشی از نظر گستره و دامنه شمول، ابعاد متعددی را در بر دارد و تعمیم داده می‌شود به معاملات، خدمات، امتیازات و کم‌کاری و کوتاهی در انجام کارها و وظایف. مفهوم کم‌فروشی که معادل عربی آن، تطفیف بوده و واژه مطففین از آن گرفته شده است در لغت به معنای اندک و کم است و مطلق به کسی اطلاق می‌شود که از چیزی بکاهد و آن را از حد واقعی آن کم کند و آن را اندک کند؛ یعنی در یک کلام سنجش مقدار کالا کمتر از حد رایج. بخش نیز نوعی کم‌فروشی است. مصادیق تطفیف را نیز می‌توان در موارد زیر جستجو نمود: معاملات، خدمات، امتیازات، حقه‌بازی و...

در قرآن می‌یابیم که کتاب اسمانی و کلام الهی است، به‌طور صریح به کم‌فروشی اشاره شده است و به‌شدت تقبیح شده است. «... و از مطففین آیات ۱ تا ۴». قرآن مجید بر مسئله مبارزه با کم‌فروشی و تقلب در وزن و پیمانه تأکید نموده است و حتی در یک جا رعایت این نظم را در ردیف نظام آفرینش در پهنه جهان هستی گذارده است و می‌فرماید: «وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ... أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ...»^۱ آسمان را برافراشت و ترازو را گذاشت، تا مبادا از اندازه درگذرید.

لذا برای فهم کامل این مفهوم باید برخی دیگر از مفاهیمی که با کم‌فروشی در ارتباط هستند را نیز بررسی کنیم. از جمله این مفاهیم بخش، احتکار، تدلیس و از این قبیل هستند. مفاهیمی چون بخش و تدلیس از جمله مفاهیم متقارب‌المفهوم با کم‌فروشی هستند تا جایی که می‌توان این مفاهیم را نوعی از انواع کم‌فروشی دانست؛ اما علاوه بر این مفاهیم، مفاهیم دیگری چون بیع‌وشری (خریدوفروش)، تجارت (بازرگانی) و نظایر آن نیز وجود دارند که بدون آن نمی‌توان کم‌فروشی را ادراک نمود.

از آنجاکه کم‌فروشی در قراردادها معنا می‌یابد تا زمانی که مفاهیم جنسی یک قرارداد، همچون خریدوفروش، تجارت و مفاهیم مرتبط را درک نکنیم، نمی‌توانیم معنای دقیقی برای کم‌فروشی تعریف کنیم؛ بنابراین در این فصل تا اندازه‌ای به بررسی برخی مفاهیم مرتبط با کم‌فروشی نیز خواهیم پرداخت.